

«Ну що б, здавалося, слова...»

Т.Г.Шевченко

Газета № 2
Листопад 2017 року
9 листопада
День української
писемності та мови

Газета гуртка любителів українського слова

Нації вмирають
не від інфаркту.
Спочатку їм відбирає мову
Л. Костенко

ВІТАЄМО З ДНЕМ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ!

Поняття “Рідна мова”

Що ж таке рідна мова? Яку мову вважати рідною?

Визначення рідної мови подається у книзі Д. Розенталя і М. Теленкової “Словарь-справочник лингвистических терминов”: “Язык, усваиваемый ребенком в раннем детстве путем подражания окружающим его взрослым”.

А як бути, якщо дитина з раннього дитинства виховувалась у чужорідному мовному середовищі?

На жаль, багато науковців забувають про те, що рідна мова закладена у людині генетично. Давно помічено, що маленькі діти, коли вчаться розмовляти, самі створюють слова та їх форми, іноді несвідомо за принципами давньоруської мови. Це один із доказів того, що мова передається генетично з роду в рід, від дідів і прадідів онукам. Сучасна електроніка фіксує національні особливості плачу новонародженої дитини. То чи ми маємо право байдуже ставитись до свого національного генетичного коду?

Як стверджував видатний мовознавець О. Потебня, мислення дитини повинно формуватися на ґрунті рідної мови, і поки воно не дозріло, поки не сформувався остаточно мовно-розумовий апарат, двомовність є шкідливою.

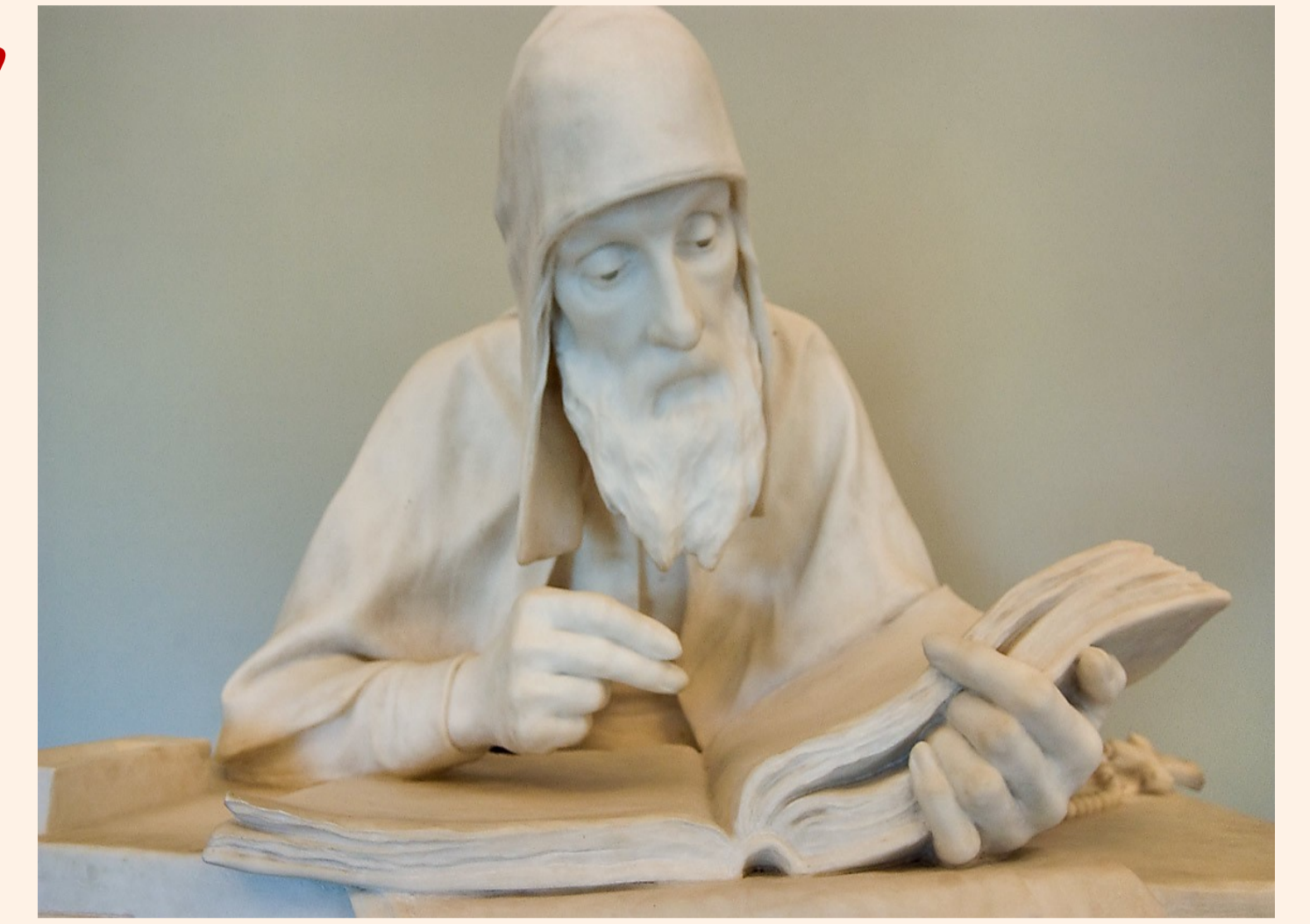
« Мова — це п'ята ефірна стихія, яка облягає національний простір, і зменшення її сфери призводить до утворень своєрідних озонових отворів, через які вривається чорна енергія, що деморалізує народ... Мова — це певним чином і антропологія. Зміна мови не може не позначитись на зміні антропологічного типу. Зменшується об'єм пам'яті, зазнають зміни і півкулі головного мозку. Якщо замість 40 найменувань криги у балкарців чи 30 назв снігу у ненців уживається лише одна — просто “сніг”, і просто “крига”, то, зрозуміла річ, це не може не позначитись на всіх параметрах того чи того генотипу”, — зазначає П.Мовчан у своїй статті “Мова — явище космічне”.

Чарівна українська мова – одна з найдавніших мов світу

Українська мова своїм корінням, за твердженням істориків, сягає глибини не менше семи тисячоліть. Праєвропейський санскрит містить більше 1000 нинішніх українських кореневих слів. Жодна з європейських мов (окрім литовської) так близько не стоїть до своїх витоків.

- Факти:
1. Візантійський мандрівник і історик Пріск Панійський 448 р., перебуваючи в таборі гунського вождя Аттіли, на території сучасної України записав слова *мед* і *страва* — це вже українські слова.
 2. У VIII — X ст. русичі підпорядкували собі частину литовських племен на північ від Прип'яті, з яких пізніше постала білоруська народність. Білоруська мова, яка сформувалась внаслідок цього, мало чим відрізняється від сучасної української, лише фонетика, манера вимовляння звуків, у ній залишилася литовська: дзекання, цекання, акання, м'яка вимова. Останнім 983 року Володимир Великий завоював литовське плем'я ятвягів. Мова їхніх нащадків повністю українська — це сучасна Берестейщина. Підкореним уже після 988 року, тобто після прийняття християнства, а з ним як елітної й староболгарської мови, угро-фінським племенам на північному сході було занесено вже українсько-старослов'янську суміш, яка й започаткувала сучасну російську мову.
 3. Безперечно, українським є напис “*коваль Людота*” на мечі з XI ст., знайденому на Полтавщині, як і значною мірою напис на келихові чернігівського князя Володимира Давидовича, зроблений не пізніше 1151 р.: “*А се чара князя Володимерова Давыдовича, кто из нех пь тому на здоровье а хвала Бога своего осподаря великого князя*”.
 4. Починаючи з вісімнадцятого і до дев'ятнадцятого століття в українській мові використовувалося до п'ятдесяти різних систем письма (але не писемностей). Тому за кількістю орфографії, українська мова перевершує найскладнішу — монгольську.

Дев'ять листопада за православним календарем — це день вшанування пам'яті преподобного Нестора-Літописця — першого історика Київської Русі, ченця Києво-Печерського монастиря і зачинателя писемної української мови. Він був автором двох відомих творів — «Житіє Бориса і Гліба» та «Житіє Феодосія Печерського», складених у кінці XI ст. або на початку XII ст. Мошні святого покояться в Ближніх печерах Києво-Печерської лаври.

Існують версії, що раніше на території України застосовували кілька видів писемності, деякі з них використовували грецьку абетку або латиницю. Сучасний алфавіт української мови здебільшого складається з аналогів грецьких літер і декількох слов'янських знаків, однак раніше, крім кирилиці, використовувалась так звана глаголиця.

Давніший із літописів, який дійшов до нас, був написаний у 1377 році на пергаменті — вичинений телячий шкірі. Він носить назву Лаврентіївського, за іменем монаха-перепишувача Лаврентія. Зокрема до цього списку входить і “Повість врем'яних літ” (або “Повість минулих літ”), написана на початку XII століття. Автором “Повісті” вважається Нестор-Літописець (близько 1050 – 1114 рр.).

Участь у літописанні Київської Русі принесла всесвітню славу Нестору. Він переробив зведення Нікона (1073) та Іоанна (1093), опрацював низку нових усних і письмових джерел, довів розповідь до 1113 року, надав їй літературної форми. Так на початку XII ст. виникла перша редакція «Повісті минулих літ».

9 листопада 1997 року, Президент Леонід Кучма видав Указ № 1241/97 «Про День української писемності та мови». В Указі зазначено: «Установити в Україні День української писемності та мови, який відзначати щорічно 9 листопада в день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця».

Традиційно, в День української писемності та мови покладають квіти до пам'ятника Несторові-Літописцю, відзначають найкращих популяризаторів українського слова, заохочують видавництва, які випускають літературу українською мовою, проводять регіональні тематичні конкурси.

У цей день стартує Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яценка — конкурс проводиться за підтримки Міністерства освіти та науки України та Ліги українських меценатів. Щорічна кількість учасників понад 5 млн із 20 країн світу. Приємно зазначити, що участь у ньому щорічно беруть і наші учні та студенти.

У День української писемності та мови, на Українському радіо традиційно відбувається радіодиктант національної єдності. Цю акцію започатковано 2000 року. Відтоді щороку всі очі можуть взяти участь у написанні радіодиктанту та не стільки з'ясувати, чи добре знають українську мову, як продемонструвати єдність з усіма, хто любить і шанує українське слово.

У четвер, 9 листопада, наша країна вже вісімнадцяте писатиме Всеукраїнський радіодиктант національної єдності! У нашому коледжі ми писатимемо диктант уже вдруге. Текст починаємо писати о 12.30. Зайдіть на сайт Українського радіо <http://www.nrcu.gov.ua> натисніть на “Онлайн-мовлення” і пишть.

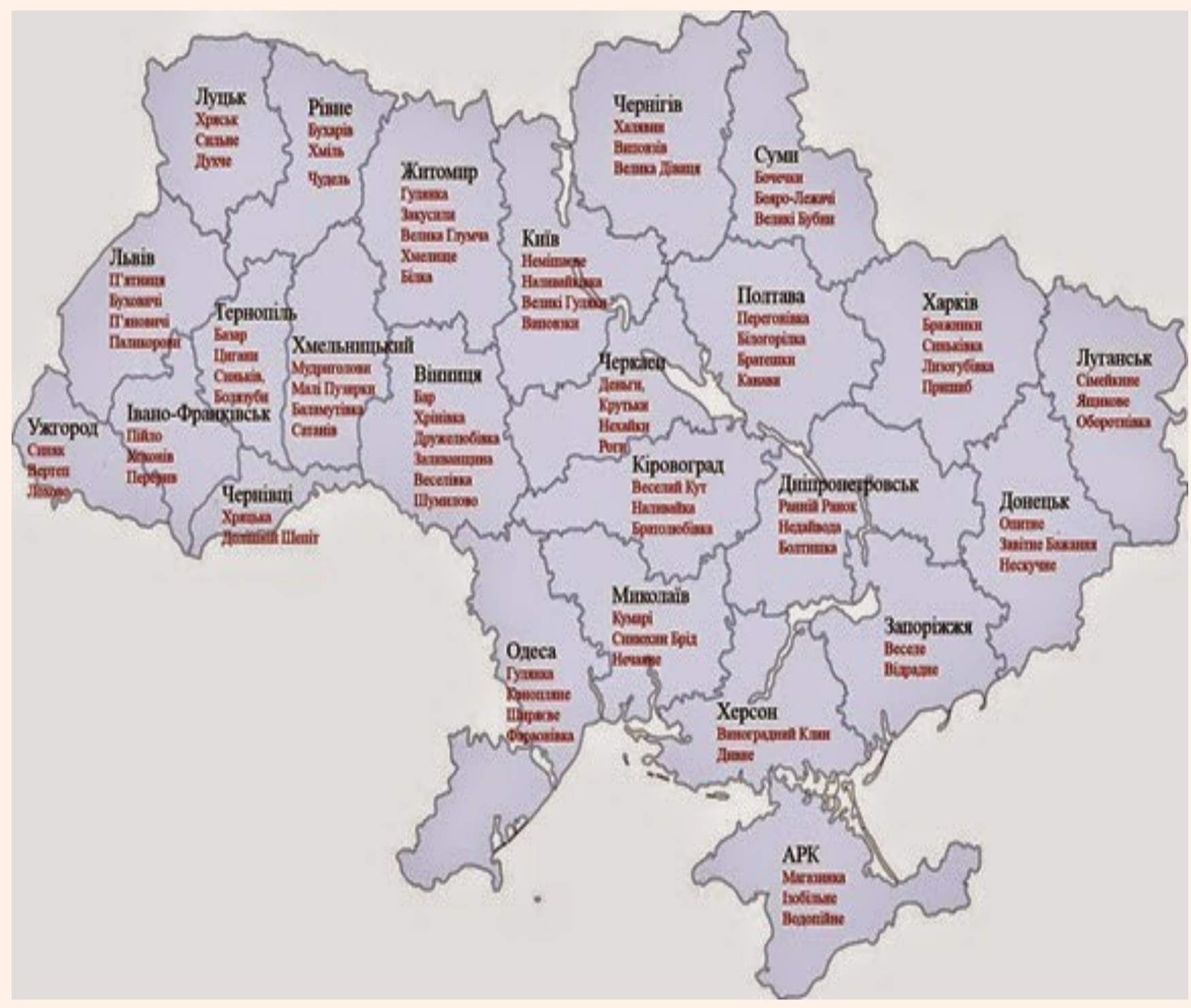
Диктує радіодиктант мовознавець Олександр Авраменко — відомий філолог-україніст, доцент Київського університету імені Бориса Грінченка.

Свою метою вчений вважає популяризацію рідної мови, але без академічності та наукового пафосу. Серед його учнів — політики й представники шоу-бізнесу.

Запрошую всіх викладачів, студентів та учнів долучитись до цієї патріотичної акції!

Підготували студенти групи 46М: Голдєвська Ірина, Сухомлин Денис

Цікаве: українська топоніміка від Ліни Костенко

Поля й поля. Півонія і півень. Дрімайлівка, Нехаївка, Сватки. А де ж мої Немиринці і Гнівань, Велике Дрюкове, Драчі, Шабельники?! Мій Лютіж, мій Перечин і Сушани, Копичинці, Зозулинці, Тальне, Попасне, Очеретяне, Гречане, Затішше, Бурякове і Хмільне! Прилуки, Луки, Липи, Липовеньки. Лелеківки, Березівки, Стави. Дубовий Гай, Гильці, Берестовеньки, Великі Бубни — що ж задуби ви?! Пивці. Підварки. Вергуни. Баштанівка. Висока Піч, Домашнин і Піч. Житомир. Воєгоща. Кастанівка. Межирич, Коломия, Турбаї. Мала Дівича і Піщані Броди. Вишневий Хутір, Хортиця, Хотин. Підгайчики. Опішня. Обиходи. Батурин, Бережани, Рогатин!	Он Димер — все димарики й домарики. Сховалися, либонь, під хвартухи Мар'янівкам, Мотронівкам, Варварівкам Іваньки, Андруші і Явтухи. Велика Глуша. Жаботин і Гадяч. Тишки. Почали. Вовковий. Стрий. Куди не глянеш — Гайворон і Галич. Чорнобиль, Чорнобай і Чорторий. Аоніно — Халча, Шандра, Кандиби. Келеберда, Калга, Темрюк, Ташлик. Оце ваш слід, прибуду і задиби, отой татарський клеїт — Кагарлик! Бербері. Печеніги. Карачаївці. Підляшки. Голи-Турка. Москалі. Відчайлась. Втомилась. Призвичаїлась. Чунгул, Пекельне — на своїй землі! О Дар-Надія! Ждани та Бояни. Ірклів. Млів. Злобин веремій.	Великий Стидин. Халепа. Холоп'є! Ліпляве братолобних Балаклій. А он і Київ. Подивись — та пильно. Моя Вкраїно, ти це чи не ти? Скрізь Лиховки, Недогарки, Топильно, Погарщина і Рубані Мости. Зарубинці. Попільня. Попелюхи. Попонне. Погорільці. Грובה. Нежиловичі. Несолонь. Свинохи. Кальне, Грузьке, Холодне і Криве! Бориничі, Дуліби. Гориславичі. Яриловичі. Княжичі. Пеньки. Старі Червиша і Нові Безрадічі Нові Голгочі на Чотирбоки! Спасибівка. Терпилівка. Адами. Звенигород. Гостомель. Хотимир. Усім вітрам відкритий на Роздолі, на Кусоньки подертий у ярмі — великий край Неданової Воли! Хто ж волю дасть, як не взяли самі?!
---	--	---

Ліна Костенко "Берестечко"

ХТО ЯК ГОВОРІТЬ

Все, що живе на світі,
Уміє розмовляти.
Уміють говорити зайці і зайченята,
По-своєму говорять і риби серед моря,
І у садочку пташка, і у траві комарика...
Говорять навіть квіти з блискучими зірками...
— А як говорять діти?
— Так, як навчила мама!
— Прийми ж, матусю,
Слово подяки від дитини
За нашу рідну мову,
За мову України.
Л. Полтава

РІДНА МОВА

Спитай себе, дитино, хто ти є,
І в серці обізвється рідна мова;
І в голосі яєнім ім'я твоє
Просяє, наче зірка світанкова.
З родинного гнізда, немов пташа,
Ти полетиш, де світу далечина,
Та в рідній мові буде вся душа
І вся твоя дорога, вся Вітчизна.
У просторах, яким немає меж,
Не згубишся, як на вітрах полова.
Моря перелетиш і не впадеш,
Доки буде в серці рідна мова.
Д. Павличко